

ŠKOFIJSKI LIST

105.

Naš sestanek dne 17. julija.

Zadnja številka Škofijskega Lista je prinesla resolucije našega sestanka po besedilu, s katerim so bili gospodje zadovoljni (str. 77 in 78).

Kot poklicani varih cerkvene discipline priporočam vsem gospodom prav nujno, da se prizadevajo govoriti in nastopati v smislu teh resolucij. Vsak javen nastop proti njim kar prepovedujem. Posebno prepoved kakršne koli agitacije ozir Centrale ali Zadrúžne zveze (Škof. List str. 78) obnovim. Ako je kdo osebno drugače prepričan, naj svoje misli svobodno obdrži, toda za njo ne sme agitirati ne pri ljudstvu, ne pri duhovskih sestankih. Upam, da iz ljubezni do miru, do edinosti, do medsebojnega prijateljskega občevarja hote vsi, prav vsi gospodje imeli toliko moralne moči in toliko premagovanja samega sebe, da ves svoj nastop vravnate v tem smislu.

Da ne bom ran, ki so, upam, vsaj na pol zaceljene, zopet obnovil, ne podam naših razprav na sestanku. Zapisniki in poročila ostanejo v mojem osebni arhivu.

Pač pa naj Škofijski List prinese načelo o demokratični struji našega časa in o njenih zahtevah, kar bo gotovo všeč.

Demokratična struja.

V naših časih narašča demokratična struja. Poveljuje se ruska revolucija, delo demokracije. Zahteva se za narode pravica samoodločbe. Trdi se tu intam, da v času vojske Cerkev, ker je premalo demokratična, ni izpolnila svoje naloge, kvečjemu papež nekoliko.

Vse te okolnosti so me nagnile, da sem sestavil kratko razpravo o demokratični struji in o delovanju Cerkve o vojnem času. Utemeljiti in razširiti želim prave, pokazati pa in odbiti krive, za človeški rod pogubne nazore.

I. Kaj je demokracija? — Dvojna demokracija, ateistična in krščanska.

Kaj je demokracija? Demokracija je sploh ona struja, ki skrbi za ljudstvo, posebno za bedno, za delavsko ljudstvo, ki se resno priza-

deva, da mu zboljša vse okolnosti življenja, ki se bori za vedno večjo medsebojno enakost in prostost ter za vedno večji vpliv ljudstva pri vladanju države, posebno vedno večji njegov vpliv pri postavodajstvu.

Ta struja se pa cepi na dve, ki si popolnoma nasprotujeta in hodita v nasprotnih pravicah. Vzrok za to delitev je dvojno svetovno naziranje: ateistično in teistično.

Ateistično naziranje taji Boga. Človek najbolj razvita žival, s početka ni živel v organiziranem društvu, ampak v tolpah, kakor žival živi še sedaj. Polagoma se je uredil v društva, v družino in državo. Vsa oblast voditi društvo je v množici sami. Ker mora društvo imeti voditelje, si jih postavi množica sama; načelnik ima vso oblast od množice, ki mu jo lahko vzame, kadar hoče; načelnik je samo služabnik množice; sam nima nobene oblasti, ampak mora storiti, kar zahteva množica. Na tem temelju stoji socialna demokracija.

Teistično naziranje priznava osebnega Boga, stvarnika nebes in zemlje. Ker je od Boga vse, tudi človeški rod, je Bog njegov najvišji gospodar in neomejeni postavodajalec; njegovi volji se mora pokoriti vsa priroda, ves človeški rod. Ker je človeški rod po svoji naravi tak, da so posamezni udje med seboj tesno zvezani, eden od drugega odvisni in se morejo posamezniki edino le v družbi razvijati, družba pa brez družabne oblasti ni mogoča, sklepamo, da je družabna oblast, ki naj človeško družbo ureja in vodi primerno njeni naravi in primerno njenemu zadnjemu namenu po volji božji, od Boga. Načelnik družbe je za njeno splošno korist; z vso močjo in oblastjo mora služiti družbi; vendar pa ni služabnik družbe, ampak služabnik božji, po katerega najvišji volji mora družbo vladati; je lahko odgovoren družbi (če je vladavina republikanska), a predvsem je odgovoren Bogu; vladati mora kakor zahteva korist družbe, v republiki tudi po volji družbe, a le kolikor se javi v volji družbe volja božja.

II. Demokratizacija države — po krščanski demokraciji.

Na tem temelju bomo lahko prav presodili zahteve po demokratizaciji države. Kaj pomeni ta zahteva? Pomeni to, da naj se ljudstvu podeljuje vedno več pravic, vedno več vpliva in udeležbe pri postavodajstvu, ter da naj ljudstvo vedno bolj samo sebe vlada.

Te struje ne bomo obsojali tako dolgo, dokler priznava, da izvir družabne oblasti, kateri se moramo pokoravati, ni v ljudstvu samem, ampak v Stvarniku.

In zares! Ljudje so v omiki mnogo napredovali, zato ni čudno, da žele vedno več prostosti za vsestranski napredek, kakor ga zahteva človeška narava. Ta napredek umski, gospodarski, družabni pa urejajo postave ki voljo posameznika tako imenujejo in uravnavajo, kakor je potrebno za nemoteno skupno življenje. Ker postave segajo v vse človeško življenje in v vse medsebojno razmerje, ni neopravičeno, ako želi omikani človek, da bi pri tem omejevanju in uravnavanju sam sodeloval. In ako vidi v postavah tudi svojo voljo, se bo bolj lahko premoval in postavam pokoril.

V duhu našega omikanega časa je torej, da se absolutna monarhija, v kateri ima vso oblast edino le vladar, izpreminja v konstitucionalno monarhijo. V tej sodeluje pri postavodajstvu ljudstvo samo po svojih zastopnikih. Zastopniki so dolžni spoznavati prave potrebe spraviti v soglasje ter predlagati in sklepati temu soglasju primerne postave. Vladar pa jih potrdi; še-le ko jih on potrdi, obvezujejo voljo podložnikov. Vsaj brez pokorščine ni mogoč družabni red, ki je pa po volji Stvarnikovi nujno potreben, da družba ne razpade. Zato potrjena postava veže v vesti, veže pred Bogom, veže pod grehom.

V duhu demokratične struje naj bodo vsi državljani pred postavo enaki: postave veljajo za vse, kazensko pravo zadeva vse enako, davki pravično razdeljeni, vojaška dolžnost veže vse, državne službe so vsem enako pristopne, vsem se omogočuje zadostna, času primerna olika. V duhu prave demokratične struje naj se taka prizadevanja po postavnem potu podpirajo in postavno določujejo.

Ni pa potrebno, da se monarhija razvije v ljudovlado, v republiko. Sama po sebi je tudi republika oblika države, ki ne nasprotuje krščanskemu svetovnemu naziranju o Bogu in o izviru državne oblasti.

V republici ljudstvo ne voli le svojih zastopnikov za postavodajstvo, ampak izvoli svo-

jega predsednika, da ga vlada določeno število let. Ko to število let mine, so nove volitve. Ako ljudstvo s predsednikom ni zadovoljno, ga v drugič zavrže in si izbere drugega. Iz tega je razvidno, da ima v republici ljudstvo na vladanje samega sebe še večji vpliv, kakor pa v monarhiji.

To ni nič napačnega, ako se volitev predsednika smatra kot določitev ene osebe, na katero preide družabna oblast, ki naj jo vestno izvršuje, kakor zahteva družabni red in skupni blagor. Volilci so se dolžni držati potrjenih postav, ker ne smejo razdirati družabnega reda in ker so v vesti zavezani izkazovati pokorščino postavni oblasti, ki po naravi izvira posredno iz volje Stvarnikove.

Na temelju, kakor smo ga opisali sedaj, je pokorščina etična, nrayna, za človeka dostojna; miren razvoj človeške družbe, je zagotovljen. Prostovoljno in iz srca se pokorim potrjeni postavi, ker v njej vidim izraz volje božje, ne pa izraz samovoljnosti vladarjeve ali predsednikove ali nasilstva slučajne večine.

III. Demokratizacija države — po ateistični demokraciji.

Vse drugače se mora pa vse vladanje presojati na temelju ateističnega svetovnega naziranja. Ker za ateista ni Boga, tudi družabna oblast ne more biti od njega, ampak edino-le od ljudstva samega. Ljudje se morajo zvezati v društvo in nekdo mora to društvo voditi. Ljudje izberejo načelnika in ga pooblaste, da jih vodi po njihovi volji, ki jo izrazujejo po svojih zastopnikih.

Volja ljudstva izražena po zastopnikih je postava. Kar ljudstvo hoče, je pravo, pa naj se strinja z božjo postavo ali ne. Volja ljudstva je pa le volja slučajne večine. Večina tvori pravo. Ker je pa večina le večja moč, zato je pravica moč. Manjšina se mora podvreči večini, ker ni dosti močna. Večkrat se dogodi, da se manjšina ne mara podvreči ter se s silo upira in ruši družabni red. Vsekako pa napenja vse moči, da pridobi večino. Od tod večni nemiri, nemiri posebno ob času volitev. Pri teh vsaka stranka napreza vse svoje moči, da bi drugo izpodrinila. Stranki služi vsako sredstvo, tudi najgrše, kakor goljufija, podkupovanje, samo da doseže svoj namen, namreč večino, večjo zunanjo moč. Taka demokracija se izprevrne v najhujšo tiranijo večine nad manjšinami.

Isto načelo moči skuša ateistično demokratizem uveljaviti tudi nasproti drugim drža-

vam. Volja, to je moč ene države, ji da pravico druge napasti, če upa uspeha. Ta demokratizem nikakor ne izključuje nasilnega imperializma, kakršen je povzročil strašno svetovno vojsko.

Ta demokratična struja vlada le z nasilstvom, zato je ne maramo. Je pa tudi monarhiji sovražna, ne pozna vladarja po milosti božji; ne mara vladarja, ki ima oblast po pravici nasledovanja na temelju vere v Boga Stvarnika; ampak hoče vladarja po milosti ljudstva, ki ima oblast le po volji ljudskih zapeljivcev. Tako demokratično strujo z vso odločnostjo odklanjamo in le obžalujemo, da je močan tok sedanje demokratične struje pod vplivom nasilnega brezverstva.

IV. O samoodločbi narodov.

Sedanja demokratična struja zahteva posebej samoodločbo narodov. Kako naj sodimo o tej zahtevi, ki so se je oprijeli tudi krščanski časopisi in krščanski možje?

1. Hrepenenje po svobodi in samostojnosti je naravno. Svobode in samostojnosti si žele poedinci in narodi. A uveljaviti se mora to hrepenenje v mejah pravičnosti. V teh mejah krščanstvo ne obsoja niti hrepenenja po popolni državni samostojnosti. „Cerkve,“ je dejal Leon XIII. v okrožnici o človeški svobodi, „ne obsoja nobenega naroda, ki noče biti podložen ne tujcu, ne domačemu gospodarju, če je to brez krivice mogoče.“ („Libertas“, 20. 6. 1898.)

Važna je beseda, če je brez krivice mogoče. Mogoče je, če se država šele snuje. Mogoče je, če je narod pravno še samosvoj in le brani svobodo, ali se bojuje za gaženo mu svobodo ali po krivici mu oropano. Mogoče je tudi še, če pod silo razmer vladarji po medsebojnem sporazumu prepuste narodom pravico, da se sami odločijo. Ni pa to mogoče, kjer je država že pravno urejena. V taki državi imajo narodi dolžnosti do države in država ima pravice do njih. Zato ni več prepuščeno samovolji posameznih narodov, da si volijo to ali ono državo. Tako umevano načelo samoodločbe bi bilo neprestano vir prekuciji.

Ali bi ne izzival prekucije mož, kateremu bi ne bila vseč monarhija, pa bi po načelu samoodločbe širil misel, naj se kak narod monarhije otrese in uvede republiko? Ali bi ne izzival prekucije mož, kateremu ne bi bila n. pr. pri nas po volji hiša habsburška, ampak bi imel rajši hišo Hohenzollerjev, hišo Karagjorgjevičev, hišo Savojsko, pa bi po načrtu samoodločbe v tem smislu izpodžigal avstrijske narode? Ali bi ne bile vedne prokucije po vseh delih sveta, ko bi

se nauk o samoodločbi narodov proglasil kar splošno kot načelo za narode?

2. Na splošno so narodi že v določeni državni zvezi; radi prepotrebne družabnega miru so npravno, torej v vesti zavezani, da te državne zveze ne razdirajo, ampak v njej ostanejo. Mogoče je pa, da radi kulturnega in gospodarskega napredka narodi v isti državni skupini žele več prostosti, več vpliva na državno postavodajo, več samostojnosti, več avtonomije in da so te želje dovolj opravičene, ter v smislu pravega, naravnega razvitka. V tem slučaju pač morejo po ustavnem potu predlagati in zahtevati tako izpremembo ustave, ki bo njihovim opravičenim željam zadostovala. Ako vladar taka posvetovanja dopusti in končne sklepe odobri in potrdi, velja izprememba, kakor so si jo narodi po svojih zastopnikih določili. Tudi v tem smislu je načelo o samoodločbi narodov upravičeno.

3. Kaj pa sedaj v vojnem času, ko so kraljestva razdrta, pokrajine od sovražnikov zasedene? Dotična kraljestva in stara pripadnost zasedenih pokrajin ne obstojé dejansko, pa obstoje še pravno. Kdo naj določi prihodnjo ustavo in pripadnost? Dotični narodi? Pa, ali niso pravno zavezani zahtevati statum qui fuit ante? In kako dognati njihovo pravo voljo?

Ko se bo sklepal mir, naj bi dotični pooblaščenec dobro in pred Bogom razmišljali, kaj zahteva splošna korist držav in narodov, naj bi uvaževali pravične zahteve posameznih narodov in naj bi po takem preudarku določili stare in nove meje vojskujočim se državam. S takimi sklepi bi se morale ujemati upravičene želje prizadetih narodov. Ko se na tej podlagi po medsebojnem sporazumu sklene mir, bo novo stanje zadobilo zakonito moč in narodi bodo v vesti zavezani uravnati se po tem novem stanju.

V. O enakosti vseh.

Demokratična struja napreduje tudi v smeri enakosti vseh ljudi v vsakem oziru. Tudi v tem oziru je ta struja deloma upravičena. Zares, po naravi smo vsi enaki, isti fizični in moralni zakoni veljajo za vse, vsi imamo pravico do življenja, do vzdrževanja v življenju, do zdravja in do vseh sredstev, potrebnih v doseg zadnjega vsem enako določenega namena. Na vse te okolnosti se mora postavodajstvo ozirati in s tega stališča sklepati postave v korist delavcev in bednikov sploh vseh stanov. Demokratično strujo, ki zahteva javnih koristnih naprav v omenjenih mejah, moramo le odobravati; so popolnoma v duhu krščanstva.

Toda zraven te naravne enakosti je pa tudi mnogo neizogibne, v naravi utemeljene neenakosti. Najpoprej vidimo neenakost spola, po naravi ima moški spol druge namene, kakor pa ženski; neenakost je v telesnem zdravju in v dušnih sposobnostih. Zraven pride družabna neenakost: zapovedovalci in podložni; delavci, kmetje, obrtniki, trgovci, bogati in siromaki. Je li mogoče to mnogovrstno družabno neenakost popolnoma zabrisati? Ni mogoče! Pač pa jo krščanska vera ublažuje. Ona kaže na večnost, ki je naš zadnji namen; doseči ga moramo z vsemi deli vsakdanjega življenja. Iz tega sledi, da moramo vse, kar nas v življenju doleti, ceniti edino po tem, kako nam pomore za srečno večnost. Za srečno večnost pa pomaga edino-le krščanska čednost, ne pa denar, visok stan, užitek. Edina čednost je pravo bogastvo. Čednost se pa navadno bolj varno in bolj gotovo razvija v nizkem stanu, v delu in trudu in zatajevanju samega sebe, kakor pa v visokem stanu, v bogastvu in uživanju. Zato je nizek stan poti križev in težav navadno veliko več vreden, kakor pa visok stan potižitka in zabav. Ali nam ta krščanska, večno resnična misel ne bo olahkotila, celo zasladiła vseh naravnih in družabnih neenakosti?

Napačna demokratična struja zahteva posebno enakost premoženja. Zato naj bodo skupna last vsa proizvodjalna sredstva: stroji, polja, gozdi; centralna oblast te skupnosti vodi in določuje dela, skrbi, da se proizvodi spravijo v skupne shrambe in se potem razdeljujejo posameznikom. Tako zahteva socialna demokracija, ki tudi zahteva, da morajo vsi telesno delati in vsi zapored vsa dela opravljati, kakor določi dotična centralna oblast.

To strujo moramo zavreči, ker zahteva nemogoče stvari. V taki državi bi prenehala vsaka prostost, vladal bi najhujši absolutizem; vse bi določevala centralna oblast. Tak absolutizem skušamo sedaj ob vojnem času, toda le deloma; peče nas in mori, tolaži nas edino upanje, da bo ta absolutizem kmalu prenehal. V demokratični državi bi bil absolutizem mnogo večji in nikdar bi ne prenehal.

Pa tudi načelno je ta struja napačna. Mi branimo pravičnost zasebnega premoženja. Pač pa obsojamo prevare in odrtije; pač pa obsojamo tak razvitek društva, da se vse premoženje steka v roke maloštevilnih ljudi, dočim množice trpe in stradajo. Državne postave in naredbe morajo tak poguben razvoj onemogočiti. Prepoveduje ga sedma božja zapoved; odiranje sirot in vdov

ter zadržavanje in odtrgovanje zaslužka delavcu prlšteva Cerkev vnebovpijočim grehom; goljuf mora škodo povrniti; bogatin mora bedniku pomagati. Po teh edino pravih načelih se premoženjske razlike ne le ublaže, ampak bi se tudi bistveno zmanjšale.

Vedno bolj glasno se zahteva razdelitev velikih posestev. Na Ruskem hočejo kmetje večja posestva kar meni nič tebi nič deliti med seboj. Taka razdelitev ni še kratkomalo upravičena, ampak je lahko rop. Do mojega premoženja nima nikdo pravice; pač pa sem dolžan, da ga upravljam v svojo zasebno, v družinsko in v splošno korist. Seveda ako so se veleposestva tako pomnožila, da bi bilo v veliko kvar splošni blagajni, bi bilo pač moralno dopustno, da bi javna oblast veleposestnike prisilila, naj določeni del posestva odstopijo proti primerni odškodnini brezposestnim družinam.

VI. Demokracija in Cerkev. — Cerkev v svetovni vojski.

Pri vratih Cerkve se mora pa moderna demokratična struja ustaviti, v cerkev ne sme. Cerkvena oblast izhaja naravnost od Boga, nihče se je ne more dotakniti, nihče je ne more izpremeniti. Je pa cerkev sama v pravem smislu demokratična. Njeni nauki, njene zapovedi, njeni zakramenti veljajo za vse ljudi enako. Ona skrbi za vse stanove, posebno pa se zavzema za sirote, za bolnike, za zavržene, za največje grešnike. Njeni stanovi so vsem vernikom enako pristopni: duboven, škof, kardinal, papež more postati tudi mož najnižjega rodu.

Cerkev je v vseh časih izpolnjevala svoje dolžnosti točno po potrebah časa. Tudi v času naše svetovne vojske je svojo nalogo izpolnila in je bila kos vsem časovnim zahtevam. O tem se lahko prepričamo.

Na čelu cerkve je papež. Vso svojo oblast je uporabljeval in jo še uporablja, da bi vojsko preprečil ali vsaj čas vojske skrajšal. Stojč nad vsemi narodi je vevlasti opominjal, naj se sestanejo in se dogovarjajo, kako bi mogli skleniti mir, ne da bi posamezne narode tlačili, ampak da bi uvaževali vse njihove pravične zahteve. Zaupal je na narod ameriški, zato ga je pozval, naj pomore skleniti mir.

Ker je pa njegovo mirovno prizadevanje ostalo brezuspešno, se je prizadeval in se še prizadeva, da bi grozote strašne vojske olajšal. Izposloval je pri vladah, da so zamenile one ujetnike, ki so za vojskovanje nesposobni; izposloval je za bolehe družinske očete, da smejo

v Švico in se tam zdravijo; izposloval je za francoske duhovnike, naj se v nemškem ujetništvu ravna z njimi kakor s častniki; izposloval je pomiloščenje nekaterim na smrt obsojenim osebam; poslal je denarne pomoči Belgijcem, Poljakom, Rusinom, Srbom; poskrbel je za velikonočna darila našim avstrijskim ujetnikom po Laškem. Kako sijajno izpolnjuje papež nalogo skupnega očeta vseh katoličanov po celem svetu!

Podobno je cerkev kos svojim nalogam tudi po posameznih državah. Da se o tem prepričamo, pogledjmo delo cerkve in njenih služabnikov po naši škofiji.

Koj spočetka smo se dvignili na splošno cerkveno stališče. Kot vzrok vojske smo v luči svete vere proglasili upor narodov in držav proti Bogu, ki je vojsko dopustil njim v kazen in v spokorjenje. Poročali smo vernikom, da čas vojske je čas molitve, čas pokore in čas del ljubezni do bližnjega.

Premišljevali smo moralne posledice vojske za mladino, za mladeniče in dekleta, za družine in za vojake. Na konferenci gospodov dekanov v Ljubljani in na pastoralnih konferencah po vsej škofiji smo določili vse naše ravnanje, kako naj bi sedaj, posebno pa po vojski moralno zlo smanjšali in izlečili. Pripravljeni smo.

V pridigah, govorih in spisih smo vernike poučevali in blažili. Z vojaki so duhovniki v tesni pismeni zvezi. Poskrbeli smo jim molkov, svetinjc, molitvenikov, časopisov, knjig in raznih podpor. Celo poseben list za vojake se je zasnoval. Nabirali ste prispevkov za potrebe Rdečega križa, za zimsko obleko vojakom, za pohabljenje, za sirote in vdove, za Rusine in za Goričane. Za pomoč posebno po vojski smo utemeljili zraven patronata društvo Dobrodelnost in sedaj se je zasnovala Zveza vseh karitativnih naprav.

Ker smo dolžni svojo avstrijsko domovino bolj ljubiti, kakor druge države, ker jo sovražijo najbolj zato, ker je katoliška, ji nismo mogli

odreči sredstev, brez katerih bi bila prepuščena samovolji sovražnikov. To je bila naša verska in vestna dolžnost. Žrtvovali smo mnogo cerkvenega imetja in še posebej skoraj vse zvonove. Vnemali smo otroke in starce, dekleta in žene za naporno delo na polju in travnikih, da nas sovražnik ne izstrada; prigovarjali smo ljudem, naj se premagajo in ne ustavljajo zahtevam vojnim dajatvam. Obenem pa smo vedno molili in molimo še, naj nam dobri Oče nebeški skrajša čas pokore in čim prej podeli srečen, časten, stalen mir.

Ako svoje delo pregledamo, moremo ponosno zaklicati, da je bila cerkev popolnoma kos ogromnim nalogam vojnega časa. Oporekati bi mogel le kak zagrizen demokrat, ki bi zahteval, naj bi bili škofje vojsko preprečili. Vprašam, kako pa? Ali naj bi bili nastopili skupno in poslali skupen ugovor cesarju in vladi? Vojska je bila nepričakovano hitro napovedana in koj so vojaške množice, zveste prisegi, hitele na meje braniti državo, ki so jo nasprotniki nameravali v kosce raztrgati. Prosim, kaj bi bil ugovor koristil? Prav nič, saj bi bilo naravnost nemogoče zaustaviti ravnokar napovedano vojsko. Ali naj bi bili škofje vernike svarili, naj se pozivu vojnih oblasti ustavijo? Torej škofje naj bi vernike učili upora in ravnanja proti svetim prisegam? In v obeh slučajih bi bilo konec naše Avstrije! Oporekati bi mogel le kak zagrizen demokrat, ki bi zahteval, naj bi se mi kot zastopniki cerkve upirali vojnim dajatvam in vsem zahtevam za pomoč Avstriji, da se more vojskovati in vzdržati do končne častne zmage. Ko bi bili mi tako ravnali, bi bili cerkev osramotili in grešili zoper one dolžnosti, ki nam jih naklada vera do naše domovine. Ne ravnali smo tako, da se bomo prav lahko zagovarjali pred Bogom, pred državo in pred vernim ljudstvom.

† Anton Bonaventura,
knezoškof.

Pogrešani in ujeti vojaki.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z dopisom z dne 28. julija 1917, št. 21.783 semkaj prijavila sledeči oklic:

(Poziv-k prijavi v vojni pogrešanih vojakov, ali vojakov, ki so prišli v vojno ujetništvo.)

Ker je vsled nepričakovano dolge vojne število pogrešanih izredno narastlo in se po iz-

skušnjah z gotovostjo lahko sodi, da velik del prijav pogrešanih sloni na napačnem zapisovanju imen, na pomanjkljivih navedbah osebnih podatkov, na pomanjkanju naznanil iz vojnega ujetništva, na potvorjenih mrliških zapisnikih iz sovražnih dežel itd., je 10. oddelek vojnega ministrstva sklenil, da naj se pozove prebival-

stvo k sodelovanju pri popraviljanju napačnih naznanil in sicer tako, da zbira naznanilne liste, s katerimi naj naznani:

Ime in priimek, šarža, vojaški oddelek, rojstni kraj in leto, pristojnost in leto, katerega je bil pogrešani potrjen, na katerem bojišču se je nazadnje nahajal, katere bližne okoliščine so o njem znane, kdaj in odkod je zadnjič pisal.

V tem smislu je zvezino vodstvo avstrijske družbe Rdečega križa izrazilo željo, povabiti javnost, k vnetemu sodelovanju pri tej akciji, ki je v lastnem interesu širokega kroga prebivalstva, in naprositi isto, s pošiljanjem imenovanih naznanil omogočiti po možnosti natančno evidenco dotičnih vojaških oseb.

Za naznanila pogrešanih vojakov določeni naznanilni listi se dobe brezplačno pri občinskih uradih, v Ljubljani pri mestnem magistratu.

Po izpolnitvi naj jih občinski uradi pošljejo Rdečemu križu pod uradno kuverto z naslovom: „Rote Kreuz-Auskunftsstelle, Wien I. Stock im Eisen-Platz 3/4“.

Na občine je bil izdan poziv, pomagati strankam pri izpolnitvi, oddaji in odpošiljavi naznanilnih listov. Naznanitev vseh pogrešanih vojakov je tembolj v interesu njih svojcev, ker so vojaška poveljstva in oblastva na bojišču, ki so pristojna za nadaljne poizvedbe, na razpolago samo še med vojno.

Občinstvo naj se torej te naprave kakor hitro mogoče in v kar največji meri poslužuje.

(Aufforderung zur Anmeldung der im Kriege vermißten oder in Kriegsgefangenschaft geratenen Soldaten.)

Da in der unvorgesehenen langen Dauer des Krieges die Zahl der Vermißten außerordentlich angewachsen ist und nach dem gemachten Erfahrungen mit Bestimmtheit angenommen werden kann, daß ein großer Teil der Vermißtenmeldungen auf Namensverschreibungen, mangelhafte Angaben von Personaldata, auf das Ausbleiben von Meldungen aus der Kriegsgefangenschaft, auf verstümmelte Sterberegister aus feindlichen Ländern usw. zurückzuführen ist, hat

die 10. Verlustabteilung des k. u. k. Kriegsministeriums angeregt, daß die Bevölkerung zur Mitwirkung bei der Berichtigung von Fehlmeldungen aufgerufen werden möge, und zwar durch Einforderung von Anmeldeblättern mittels deren bekanntzugeben sein werden:

Vor- und Zuname, Charge, Truppenkörper, Geburtsort und Jahr, Zuständigkeit und Assentjahr des Gesuchten, auf welchem Kriegsschauplatze er zuletzt gewesen ist, welche näheren Umstände über ihn bekannt sind, wann und wo er zuletzt geschrieben hat.

Demgemäß hat die Bundesleitung der österreichischen Gesellschaft vom Roten Kreuze dem Wunsche Ausdruck gegeben, die Öffentlichkeit zur tatkräftigen Mitwirkung an der gedachten, im eigenen Interesse weiter Bevölkerungskreise gelegenen Aktion einzuladen und an dieselbe die Bitte zu richten, durch Einsendung der erwähnten Anmeldungen die Herstellung einer möglichst genauen Evidenz der in Betracht kommenden Militärpersonen zu ermöglichen.

Die zur Anmeldung von vermißten Soldaten bestimmten Meldeblätter sind bei den Gemeindeämtern, in Laibach beim Stadtmagistrate, unentgeltlich zu erhalten und sind von den Gemeindeämtern nach erfolgter Ausfüllung unter amtlichen Kouvert an die Rote Kreuz-Kriegsauskunftsstelle in Wien I., Stock im Eisen-Platz 3/4 einzusenden.

An die Gemeinden ist die Aufforderung ergangen, den Parteien bei der Ausfertigung, Ablieferung und Absendung der Meldeblätter tunlichst an die Hand zu gehen.

Die Anmeldungen aller vermißten Soldaten liegt umso mehr im Interesse ihrer Angehörigen, weil nur noch während des Krieges, die zur weiteren Nachforschung zuständigen, im Felde stehenden militärischen Kommanden und Behörden in Anspruch genommen werden können.

Es wolle daher von dieser Einrichtung ehestens im weitestgehenden Umfange Gebrauch gemacht werden.

Zakoni z vojnimi ujetniki zabranjeni.

C. kr. ministrstvo za bogočastje in uk sporoča z dopisom z dne 17. julija 1917, št. 18.430 semkaj:

Dem k. u. k. Kriegsministerium werden in letzter Zeit immer häufiger Bitten Kriegsgefan-

gener um Erteilung der Heiratsbewilligung mit eigenen Staatsangehörigen vorgelegt.

Das genannte Ministerium hat verfügt, daß derlei Gesuche — mit Ausnahme solcher von Deutschrussen — ihm nicht vorzulegen und be-

reits von den Kommandos der Kriegsgefangenenlager (Offizierstationen für Kriegsgefangene etc.), bzw. den Inspizierenden für Kriegsgefangenenlager etc. oder den Militärkommandos abweislich zu erledigen sind, wobei den Bittstellern bekannt zu geben ist, daß ihre Bitten erst bei Friedens-

schluß einer Erwägung unterzogen werden können.

Über Ersuchen des k. u. k. Kriegsministeriums vom 29. Mai 1917, Abt. 9, Nr. 29.362 von 1917, wird das ./. hievon in Kenntnis gesetzt.

O čemer se čč. župni uradi obveščajo.

108.

Oddaja cinastih orgeljskih piščali v vojne namene.

C. kr. deželni konservator sporoča z dopisom z dne 20. avgusta 1917 semkaj:

Im Auftrage der k. k. Zentral-Kommission f. D. erlaube ich mir mitzuteilen: Der große Bedarf der k. u. k. Heeresverwaltung an Zinn wird voraussichtlich demnächst die Inanspruchnahme der Orgelpfeifen aus Zinn und Zinnlegierungen von Orgeln mit mehr als acht Registern in Kirchen, Bethäusern und anderen Orgelwerken notwendig erscheinen lassen. Es besteht die Absicht, Orgeln von besonderem historischen oder künstlerischem Werte von der Inanspruchnahme auszunehmen, wenn deren kunsthistorischer Wert durch das Landeskonservatorenamt bzw. der musikalisch-künstlerische Wert durch Sachverständige des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht begründet wird.

Das Landeskonservatorenamt beehrt sich das hochwürdigste Ordinariat zu ersuchen mit tunlichster Beschleunigung eine Liste jener Orgeln

anher zu übermitteln, deren Befreiung wegen des besonderen kunsthistorischen Wertes ihres Gehäuses (Prospektes) angestrebt wird. Die Listen sollen enthalten: Die Namen der Diözese, des Dekanates, des Pfarrbezirkes und der Kirche. Die kurze Beschreibung der Orgel und des Gehäuses (Prospektes), womöglich unter Beigabe von Abbildungen, Angabe des Alters und allenfalls des Orgelbauers. Für die Befreiung aus kunsthistorischen Gründen kommen nur Orgeln aus der Zeit vor 1800 in Betracht.

Častiti župni uradi se torej obveščajo: 1. Naj predlože najpozneje **do 12. septembra 1917** semkaj zgoraj omenjene sezname v nemškem jeziku, ako žele, da se piščali ohranijo.

2. Vpoštevajo se le piščali iz cina in cinastih zlitin, ne pa iz cinka.

3. Ohranijo se piščali orgelj, ki nimajo več kot 8 registrov.

4. Iz starinskega ozira se morejo oprostiti le orglje, ki so bile postavljene pred l. 1800.

109.

Cesarska naredba z dne 19. marca 1916.

Kaiserliche Verordnung vom 19. März 1916 über die dritte Teilnovelle zum allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche.

2. Abschnitt.

Familienrechtliche Bestimmungen.

Anfechtung der Ehelichkeit der Geburt.

§ 6.

§ 158 a. b. G. B. hat zu lauten:

Die Ehelichkeit eines innerhalb des gesetzlichen Zeitraumes geborenen Kindes kann der Mann längstens binnen drei Monaten nach erhaltener Nachricht bestreiten, indem er gegen einen zur Verteidigung der ehelichen Geburt aufzustellenden Kurator die Unmöglichkeit der

durch ihn erfolgten Zeugung beweist. Weder ein Ehebruch der Mutter noch ihre Behauptung, daß ihr Kind unehelich sei, können für sich allein demselben die Rechte der ehelichen Geburt entziehen. Ist der Mann vor Ablauf der Bestreitungsfrist geisteskrank geworden, so kann sein gesetzlicher Vertreter innerhalb dreier Monate nach erhaltener Nachricht oder, wenn er von Geburt des Kindes schon vorher Kenntnis hatte, innerhalb dreier Monate nach seiner Bestellung das Bestreitungsrecht ausüben.

§ 7.

§ 159 a. b. G. B. hat zu lauten:

Ist der Mann vor Ablauf der Bestreitungsfrist gestorben oder seit der Geburt des Kindes

dauernd unbekannten Aufenthaltes, so kann auch das Kind, unter Zustimmung der Mutter, wenn diese noch lebt, seine Ehelichkeit bestreiten. Zu diesem Behufe muß es die Klage gegen einen zur Verteidigung der ehelichen Geburt aufzustellenden Kurator anbringen. Das Klagerecht erlischt mit Ablauf eines Jahres nach erreichter Großjährigkeit. Ebenso können, wenn der Mann vor Ablauf der Bestreitungsfrist gestorben ist, auch die Erben, denen ein Abbruch an ihren Rechten geschähe, innerhalb dreier Monate nach dem Tode des Mannes aus dem angeführten Grunde die eheliche Geburt des Kindes bestreiten.

§ 8.

Nach § 159 a. b. G. B. ist einzuschalten:

§ 159 a. Das Bestreitungsrecht des gesetzlichen Vertreters des Mannes oder des Kindes selbst hört auf, wenn der handlungsfähige Ehemann die Ehelichkeit der Geburt des Kindes vor Eintritt der Rechtskraft des Urteils gerechtlich anerkennt.

§ 9.

Die vorstehenden Bestimmungen gelten auch in betreff der vor dem 1. Jänner 1917 geborenen Kinder, sofern die für die Bestreitung der ehelichen Geburt in Frage kommende Frist am 1. Jänner 1917 noch nicht abgelaufen ist; jedoch kommt das Bestreitungsrecht nur Kindern zu, die nicht länger als drei Jahre vor diesem Tage geboren sind.

4. Abschnitt.

2. Titel.

Form einer außergerichtlichen Erklärung des letzten Willens.

§ 55.

§ 479 a. b. G. B. hat zu lauten:

Einen letzten Willen, welchen der Erblasser von einer anderen Person niederschreiben ließ, muß er eigenhändig unterfertigen. Er muß ferner vor drei fähigen Zeugen, wovon wenigstens zwei zugleich gegenwärtig sein müssen, ausdrücklich erklären, daß der Aufsatz seinen letzten Willen enthalte. Endlich müssen sich auch die Zeugen, entweder inwendig oder von außen, immer aber auf der Urkunde selbst, und nicht etwa auf einem Umschlag, mit einem auf ihre Eigenschaft als Zeugen hinweisenden Zusatz unterschreiben. Den Inhalt des Testamentes hat der Zeuge zu wissen nicht nötig.

§ 56.

§ 581 a. b. G. B. hat zu lauten:

Wenn der Erblasser nicht lesen kann, so muß er den Aufsatz von einem Zeugen in Ge-

genwart der anderen zwei Zeugen, die den Inhalt eingesehen haben, sich vorlesen lassen, und bekräftigen, daß derselbe seinem Willen gemäß sei. Der Schreiber des letzten Willens kann in allen Fällen zugleich Zeuge sein, ist aber, wenn der Erblasser nicht lesen kann, von der Vorlesung des Aufsatzes ausgeschlossen.

§ 57.

§ 722 a. b. G. B. hat zu lauten:

Sind die gedachten Verletzungen der Urkunde nur zufällig geschehen; oder ist die Urkunde in Verlust geraten; so verliert der letzte Wille seine Wirkung nicht; wenn anders der Zufall und der Inhalt der Urkunde erwiesen wird.

§ 58.

Die Bestimmungen des § 55 finden auch auf letztwillige Anordnungen Anwendung, die vor dem 1. Jänner 1917 errichtet worden sind.

Die Bestimmungen des § 55 finden auf letztwillige Anordnungen keine Anwendung, die vor dem 1. Jänner 1917 errichtet worden sind.

Die Bestimmungen des § 57 finden auf alle Rechtsfälle Anwendung, die nicht vor dem 1. Jänner 1917 durch rechtskräftiges Urteil oder Einantwortung oder durch Einigung der Parteien geordnet sind.

4. Titel.

Unwirksamkeit der derogatorischen Klausel.

§ 61.

§ 716 a. b. G. B. hat zu lauten:

Der in einem Testament oder Kodizill angehängte Beisatz: daß jede spätere Anordnung überhaupt, oder wenn sie nicht mit einem bestimmten Merkmale bezeichnet ist, null und nichtig sein solle, ist als nicht beigesetzt anzusehen.

§ 62.

Die vorstehende Bestimmung findet zugunsten einer nach dem 1. Jänner 1917 errichteten letztwilligen Anordnung auch dann Anwendung, wenn die einen derartigen Beisatz enthaltende Anordnung noch vor diesem Tage errichtet wurde.

6. Abschnitt.

Verjährung und gesetzliche Fristbestimmungen.

§ 202.

§ 120 a. b. G. B. hat zu lauten:

Wenn die Ehe für ungültig erklärt, getrennt, oder durch des Mannes Tod aufgelöst wird; so kann die Frau, wenn sie schwanger ist, nicht vor ihrer Entbindung, und wenn über ihre Schwanger-

schaft ein Zweifel entsteht, nicht vor Ablauf des 180. Tages, zu einer neuen Ehe schreiten: wenn aber nach den Umständen oder nach dem Zeugnisse der Sachverständigen eine Schwangerschaft nicht wahrscheinlich ist; so kann nach Ablauf dreier Monate in der Hauptstadt von der Landesstelle, und auf dem Lande von dem Kreisamte die Dispensation erteilt werden.

§ 138 a. b. G. B. hat zu lauten:

Für diejenigen Kinder, welche nach Ablauf von 180 Tagen nach geschlossener Ehe und vor Ablauf des 300. Tages entweder nach dem Tode des Mannes, oder nach gänzlicher Auflösung des ehelichen Bandes von der Gattin geboren werden, streitet die Vermutung der ehelichen Geburt.

110.

Pozakonitev nezakonskih otrok padlih ali umrlih vojnika.

Erlaß des Justizministeriums vom 24. Mai 1917.

Seine k. u. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 18. Mai 1917 den Justizminister beauftragt, Gesuche um Ehelicherklärung unehelicher Kinder gefallener oder an den Folgen von Kriegsstrapazen gestorbener Krieger, wenn der Vater erweislich die Absicht hatte, die Mutter des Kindes zu heiraten oder doch wenigstens das Kind wie ein eheliches zu behandeln, unter weitgehender Berücksichtigung der dafür sprechenden Umstände zur Allerhöchsten Schlußfassung vorzulegen, soweit nicht schutzwürdige Interessen der ehelichen Kinder oder wichtige Bedenken vom Standpunkte der öffentlichen Sittlichkeit einer Ehelicherklärung im Wege stehen.

Gleichzeitig haben Seine Majestät sich vorbehalten, aus Anlaß solcher Ehelicherklärungen der Mutter unehelicher Kinder in rücksichtswürdigen Fällen die Annahme des Familiennamens des Vaters ihrer Kinder zu gestatten.

Im Sinne dieser Allerhöchsten Entschließung begründet der Tod eines Kriegers für das Vaterland an sich die Gnadenwürdigkeit, dagegen ist durch die Allerhöchste Entschließung die Prüfung jedes Einzelfalles in der Richtung nicht erlassen, ob die Ehelicherklärung dem Kinde zum Vorteil gereiche, ob der im § 162 a. b. G. B. geforderte Wille der Eltern wenigstens aus den Umständen erschlossen werden kann, ob etwa durch die Ehelicherklärung die Interessen der ehelichen Kinder des verstorbenen Kriegers beeinträchtigt werden oder gewichtige Bedenken vom Standpunkte der öffentlichen Sittlichkeit bestehen.

Die Gerichte haben daher, wenn Anträge auf Ehelicherklärung von Kindern verstorbener Krieger gestellt werden, im allgemeinen die Gesuche nach den Vorschriften der §§ 263 bis 265 Ausstreit-G., § 113 IN. unter Beobachtung der An-

deutungen des Justizministerialerlasses vom 21. Februar 1913, Z. 5776, zu behandeln, sie haben insbesondere zu erheben, ob die Voraussetzungen für eine besondere Berücksichtigung gegeben sind. Ist dies der Fall, so können im allgemeinen weitere Erhebungen über die Gnadenwürdigkeit (über das sittliche oder staatsbürgerliche Verhalten der Eltern, ihren Ruf u. s. w.) unterbleiben.

Hiebei wäre folgendes besonders zu beachten:

1. Unter Kriegern sind nicht bloß alle aktiven Militärdienst leistenden Personen des Heeres, der Kriegsmarine, der Landwehr, des Landsturmes und der Gendarmerie, sondern auch alle Personen zu verstehen, die auf Grund des Kriegsleistungsgesetzes zur Kriegsdienstleistung herangezogen worden sind.

2. Der Tod des Kriegers muß in oder bei Ausübung seines Kriegsdienstes eingetreten sein. Es ist hiebei gleichgültig, ob der Tod im Gefechte oder auf dem Schlachtfelde oder später infolge einer Verwundung oder einer im Dienst zugezogenen Krankheit, in einer Sanitätsanstalt oder anderwärts eingetreten ist. Insbesondere genügt es, um die Gewährung der Begünstigung zu beantragen, wenn der Tod erst später im nichtaktiven Verhältnisse oder nach Beendigung der Dienstpflicht eingetreten ist, wofern er nur durch eine im Dienst zugezogene Krankheit verursacht worden ist. Dem militärischen Dienste steht in dieser Hinsicht auf die Kriegsgefangenschaft gleich. Die besondere Berücksichtigung erstreckt sich somit auch auf Kriegsgefangene, die in der Gefangenschaft an Krankheiten, an Erschöpfung auf dem Transporte oder Marsche oder infolge von mangelhafter Ernährung, schlechter oder harter Behandlung, vernachlässigter Wartung oder Pflege gestorben sind.

Wenn die Mutter unehelicher Kinder eines gefallenen oder verstorbenen Kriegers gleich-

zeitig mit dem Gesuche um Ehelicherklärung der Kinder um die Annahme des Familiennamens des Vaters ihrer Kinder ansucht, soll die Aufnahme dieses Ansuchens zu gerichtlichem Protokoll nicht verweigert und die schriftlich gestellte Bitte nicht zurückgewiesen, sondern eine Äußerung der politischen Behörde I. Instanz über die Rücksichtswürdigkeit der Bitte und die etwa der Gewährung entgegenstehenden Bedenken eingeholt werden.

Das Oberlandesgericht hat vor der Vorlage der Akten an das Justizministerium über die Befürwortung des Antrages auf Namensänderung das Einvernehmen mit der politischen Landesbehörde zu pflegen.

Schließlich wird den Gerichten zur eigenen Kenntnis und zur Belehrung der Parteien bekanntgegeben, daß das Ministerium des Innern mit Erlaß vom 24. Mai 1917, Z. 24.646, die politi-

schen Behörden angewiesen hat, Frauen und Mädchen, die mit gefallenen oder verstorbenen Kriegern verlobt waren, Annahme des Familiennamens ihres Verlobten zu gestatten, wenn an der Tatsache des Verlöbnisses und der ernstesten Verehelichungsabsicht kein Zweifel obwaltet und wenn nicht der Verehelichung ein Ehehindernis entgegengestanden wäre, von dem Nachsicht nicht erteilt zu werden pflegt, und wenn endlich rücksichtswürdige Gründe für eine solche Begünstigung vorliegen.

Die Behörden sind angewiesen, Frauen, denen die Annahme des Namens eines gefallenen oder verstorbenen Kriegers gestattet worden ist, auch wenn sie nicht verheiratet waren, im mündlichen und schriftlichen Verkehre nicht als „Fräulein“, sondern als „Frau“ in allen Fällen zu bezeichnen, in denen solche Bezeichnung im gewöhnlichen Verkehr der Landessitte gemäß üblich ist.

111.

Nabirka za pogorelce na Koroški Beli.

C. kr. deželno predsedništvo je izdalo 22. avg. 1917, št. 2345/pr. sledeči oklic:

Dne 14. t. m. so vrgli sovražni (laški) letalci vžigalne bombe na Koroško Belo in povzročili grozovit požar, ki je uničil v eni uri poleg župne cerkve 45 hiš z gospodarskimi poslopji. Ostalo je le golo zidovje. Zgorela so vsa živila in krmila, skoro vsa hišna oprava, obleka, perilo in nekaj živine. Škoda se cení na okroglih 400.000 kron. Vsled nesreče je 60 rodbin, ki štejejo kakih 300 oseb, brez strehe.

Nesreča, ki je zadela pomilovanja vredne prebivalce, je povzročila nepopisno bedo, katero jim ni mogoče iz lastne moči in z lastnimi sredstvi obvladati; tuja pomoč je najnujnejše potrebna.

V olajšanje stiske prizadetih odredim nabiranje milih darov, zlasti tudi živil, obleke, kuhinjske posode itd. v celi deželi Kranjski in ape-lujem na vsikdar dokazano radodarnost prebivalstva Kranjske dežele in njegovo ljubezen do bližnjega. Prepričan sem, da bode s toplim srcem in odprto roko priskočilo težko prizadetim prebivalcem Koroške Bele na pomoč.

Denarne in sploh tudi vse druge darove naj se izroča okrajnim glavarstvom, v Ljubljani mestnemu magistratu. Ti uradi bodo odposlali darove okrajnemu glavarstvu v Radovljici, katero jih bo sporazumno s pomožnim odborom na Koroški Beli razdelilo med potrebne.

Am 14. d. M. haben feindliche (italienische) Flieger durch Abwerfen von Brandbomben in der Ortschaft Karnervellach eine verheerende Feuerbrunst verursacht, welche binnen einer Stunde nebst der Pfarrkirche 45 Wohnhäuser samt den dazugehörigen Wirtschaftsgebäuden zum Opfer gefallen und bis auf die kahlen Mauern niedergebrannt sind. — Verbrannt sind ferner alle Lebensmittel und Futtermittel, nahezu alle Einrichtungsstücke, Kleider, Wäsche und einige Stücke Vieh. — Der Brandschaden wird auf etwa 400.000 K geschätzt. Im ganzen sind durch diese Katastrophe 60 Familien mit etwa 300 Personen obdachlos geworden.

Das über die bedauernswerten Bewohner hereingebrochene Unglück hat ein namenloses Elend hervorgerufen, welches sie durch eigene Kraft und Mittel nicht abzuwenden vermögen; vielmehr ist fremde Hilfe dringendst notwendig.

Zur Linderung der Notlage der Betroffenen schreibe ich hiemit eine Sammlung milder Gaben, insbesondere auch von Lebensmitteln, Kleidern, Kochgeschirren u. drgl. im ganzen Kronlande Krain aus und appelliere an den stets bewährten und bewiesenen Opfermut, sowie die Nächstenliebe der Bevölkerung Krain's von welcher ich überzeugt bin, daß sie der schwer heimgesuchten Bewohnerschaft von Karnervellach mit warmfühlenden Herzen und hilfreicher Hand

beispringen wird. Geldspenden und Zuwendungen aller Art wollen bei den Bezirkshauptmannschaften, in der Stadt Laibach beim Stadtmagistrate abgegeben werden. Diese Behörden werden sodann alle Gaben der Bezirkshauptmann-

schaft Radmannsdorf übersenden, welche sie einvernehmlich mit dem Hilfskomite in Karner-vellach unter die Notleidenden verteilen wird.

Čč. župni uradi naj to nabirko tudi v cerkvi oznanijo in priporoče.

112.

Različne opazke.

Smrt in pokop drugoverca v župniji. Radi važnosti uprav v sedanjem času priobčujemo iz Škofijskega Lista 1898, str. 87, sledeče navodilo: Za slučaj, ko umrje v duhovniji kak drugoverec, kateremu pa župnik pokopa na katoliškem pokopališču ne more zabraniti zaradi avstrijske postave z dne 25. maja 1868, V., čl. 12. drž. zak. št. 49, opozarjamo gg. dušne pastirje, da je v takem prigodku v smislu c. kr. ministrskega ukaza za notr. dne 16. avgusta 1883, št. 8157, takoj poslati prejeti mrliško-ogledni list ali naravnost onemu dušnemu skrbniku, kateremu je pripadal rajni po svoji veri, ali pa potom c. kr. okrajnega glavarstva. Vse potrebno ozir pokopa uravna dotični drugoverski dušni pastir; katoliški župnik pa naj na cerkvenem pokopališču mrtvecu drugovercu odkaže spodobno mesto na onem neposvečenem svetu pokopališča, ki je po nizki ograji ali vsaj po jarku ločen od posvečene zemlje. — Vpiše takega mrliča drugoverca v mrtvaško knjigo natančno in z zaporedno številko njegov dušni skrbnik. Katoliški župnik zapiše v svojo mrtvaško knjigo brez pristavljene zaporedne številke samo ime in vero rajnega, pa kraj smrti ter pripomni, v kateri matici je najti natančni opis dotičnega mrliča.

Oddaja zvonov II. Pričela se je druga oddaja zvonov. Vojna uprava odvzame vse zvonove razen onih, ki jih označi c. kr. konservator, da ostanejo vsled starinske ali zgodovinske vrednosti;

vendar pa ostane za sedaj vsaki duhovnijski cerkvi po en zvon, in sicer najmanjši, ako ni za ohranitev določen že kak drug zvon. Cerkev, ki nimajo že sedaj nobenega zvona, ne morejo dobiti od druge cerkve zvona na posodo v ta namen, da bi se več zvonov ohranilo. Zato se sedaj ne sme zgoditi nobena menjava. Kateri zvon ostane, je določeno po prejšnjih izkazih. Župni uradi so prejeli potrdila o izvzetih zvonovih. Ta potrdila se ozirajo le na starinske in zgodovinske zvonove. Opozarjati je treba, da prejšnje izjeme sedaj nič ne veljajo.

Prošnje za izjeme nič ne koristijo, ker jih po ministrski odredbi ne more reševati ne ordinariat ne c. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu.

V pozakonilnih zapisnikih naj se vpiše vselej tudi natančno: 1. naslov bivališča očeta in matere in 2. sodnije, kjer je vpisano varuštvo, ker sicer politične oblasti ne morejo vedeti, koga naj s tem obveste. (C. Škof. List., 1907, str. 87.)

Moko za hostije naj župni uradi, ki je druge ne morejo dobiti, naročajo pri kn. šk. ordinariatu, seveda v najnižji meri.

Nabirke. Za vojaške domove se je doslej nabralo 5216:31 K, ki so se v dveh obrokih (2324:93 + 2891:28 K) izročili deželnemu odboru kranjskemu. — Za ponesrečene po potresu v krškem okraju je poslalo 196 župnih uradov nabirko 11.136:27 K, ki so se poslali c. kr. okrajnemu glavarstvu v Krškem.

113.

Slovstvo.

Nedeljski in prazniški evangeliji z razlago in opomini. Našim hrabrim vojakom posvetil dr. Matija Slavič, profesor bogoslovja. V Mariboru, 1917. Založba kn. šk. lavant. ordinariata. Tiskarna sv. Cirila. Str. 160.

Knjiga je izšla že v drugi izdaji in obsega poleg nedeljskih in prazniških evangelijev tudi njih razlago in koristne opomine (str. 1—108).

Kratek molitvenik (str. 109—160) obsega najpotrebnejše molitve. Porabna je zlasti za naše vojake.

Wie kann dem beklagenswerten Priester-mangel abgeholfen werden? Allen Priester- und Missionsfreunden zur Beherzigung. Vom P. Daniel Gruber, O. F. M. Zweite vermehrte Auflage. Innsbruck. Rauch. Str. 38. Cena 20 vin.

114.

Konkurzni razpis.

Razpisujeta se župniji: Šent Vid pri Vipavi in Šenturška gora.

Prošnje naj se naslove: za Šent Vid pri Vipavi na kn. šk. ordinariat ljubljanski, za Šenturško goro na c. kr. deželno vlado za Kranj-

sko. Opremljene morajo biti s kompetenčnimi razpredelnicami.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je 30. september 1917.

115.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. G. dr. Jožef Lesar, častni kanonik, ravnatelj in profesor bogoslovja itd., je imenovan za protonotarja apostolskega ad instar participantium; g. Jakob Pavlovčič, župnik na Suhorju, za kn. šk. duhovnega svetnika.

Podeljena je župnija Mavčiče g. Francu Ferjančiču, podvodju in ekonomu v duh. semenišču v Ljubljani; župnija Stopiče g. Francu Žitniku, kn. šk. tajniku v Ljubljani.

Imenovana sta g. Franc Lončar, kaplan v Šent Jerneju, za kn. šk. tajnika v Ljubljani, in dr. Gregor Žerjav, za prefekta v zavodu sv. Stanislava v Šent Vidu nad Ljubljano.

Premeščeni so gg. kaplani: Andrej Kajdiž iz Smlednika v Kranjsko goro, Jožef Kres iz Kranjske gore v Hrenovce.

Nameščeni so: g. dr. Ivan Fabijan za podvodja in ekonomu v duhovnem semenišču ljubljanskem; gg. novomašniki: Alojzij Peček za kaplana v Šmarjeti, Anton Hostnik za

2. kaplana v Šent Rupertu, Feliks Gregorec za kaplana v Senožeah.

Umrli so gg.: Mons. Janez Wolf, školastik metropolitanskega kapitlja v Gorici, apost. protonotar itd., dne 10. maja 1917 v Ljubljani, Streliška ulica 15; Gašpar Vilman, župnik v Ljubnem, 22. junija; Mons. Janez Filipič, častni kanonik, dekan in župnik v Ločniku (Lucinico) pri Gorici, dne 26. junija v Ljubljani, Kopališka ulica 10; Peter Mohar, ekspozit v Konjšici, dne 29. junija; Simon Pristov, beneficijat v pokoju, v Šent Vidu pri Zatični, dne 7. julija 1917; g. Franc Abram, duhovnik goriške nadškofije, kaplan na Polšniku, 4. avgusta; g. Franc Sever, župnik v Šent Vidu pri Vipavi, 15. avgusta; g. Jožef Kragel, župnik in dekan tolminski v pok., častni kanonik, vitez Franc Jožefovega reda, 16. avgusta 1917 v Ljubljani, Florijanska ulica šte. 22. — Priporočajo se častiti duhovščini v molitev.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 28. avgusta 1917.

Vsebina: 105. Naš sestanek dne 17. julija. — 106. Pogrešani in ujeti vojaki. — 107. Zakoni z vojnimi ujetniki zabranjeni. — 108. Oddaja cinastih orgeljskih piščali v vojne namene. — 109. Cesarska naredba z dne 19. marca 1916. — 110. Pozakonitev nezakonskih otrok padlih ali umrlih vojakov. — 111. Nabirka za pogorelce na Koroški Beli. — 112. Različne opazke. — 113. Slostvo. — 114. Konkurzni razpis. — 115. Škofijska kronika.

Izdajatelj kn. šk. ordinariat. — Odgovorni urednik **Viktor Steska**. — Tiskala Katoliška tiskarna.